

“เกษตรผสมผสานแบบบูรณาการในสวนยางพารา”

เนื่องด้วยในปัจจุบันสถานการณ์ราคายางพาราทกต่ำ จึงทำให้เกิดโครงการช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกิดขึ้น อาทิเช่น โครงการฝึกอบรมเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อยเพื่อประกอบอาชีพเสริมและด้วยโครงการนี้เอง ทำให้เราได้พบกับคุณลุงท่านหนึ่งซึ่งถ้ามองจากภายนอกแล้วก็ยังเป็นเพียงเกษตรกรธรรมดาทั่วๆ ไปคนหนึ่ง แต่เมื่อคุณลุงท่านนี้ได้ออกมาพูดแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำอาชีพเสริมที่ทำในสวนยางของตัวเองแล้ว ทำให้เราเห็นถึงความมุ่งมั่น กล้าที่จะคิด กล้าที่จะพูด และกล้าที่จะทำ.....

คุณลุงชื่อ นายแทน โชติวิเศษ อายุ ๕๕ ปี อาศัยอยู่บ้านดงคา เลขที่ ๔๒ หมู่ ๙ ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๕ ไร่ ประกอบกิจกรรมหลากหลายชนิดและเป็นที่น่าสนใจมาก เราจึงขออนุญาตนำเรื่องราวและประสบการณ์ของคุณลุงมาเผยแพร่ให้ผู้สนใจได้ลองศึกษาและหากสนใจก็สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

ย้อนกลับไปเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ คุณลุงเริ่มปลูกยางพาราทั้งหมดจำนวน ๑๑ ไร่ มีต้นยางประมาณ ๘๐๐ ต้น และเปิดกรีดยังอายุได้เพียง ๖ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน คุณลุงและภรรยากรีดยางเอง โดยแบ่งกรีดยางวันละครึ่งสวนจึงทำให้ได้กรีดยางทุกวันและขายในรูปร่างก้อนด้วยแบบเปียกในรอบ ๑๕ วัน จะสะสมยางไว้ได้ประมาณ ๓๕๐ กิโลกรัม พอค้าจะมารับซื้อถึงในสวนให้ราคาประมาณ กิโลกรัมละ ๑๙ บาท หรืออาจขึ้นลงตามสถานการณ์เศรษฐกิจในเวลานั้นๆ ถ้าคำนวณคร่าวๆ แล้ว คุณลุงจะมีรายได้จากการขายยางก้อนถ้วยเดือนละประมาณ ๑๓,๓๐๐ บาท ในช่วงแรกนั้นผลผลิตที่ได้ค่อนข้างดีและราคาเป็นที่น่าสนใจ แต่ช่วงหลังจนถึงปัจจุบันนี้ ราคายางพาราเริ่มตกต่ำลง คุณลุงจึงคิดที่จะหาหนทางทำให้ครอบครัวอยู่ได้โดยรายรับไม่ลดลงและรายจ่ายไม่เพิ่มขึ้น คือ การทำให้ผลผลิตยางพาราดีเช่นเดิมแต่ต้องลดต้นทุนการผลิตด้วย เลยมองไปที่การลดค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย และต้องมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้

บริเวณสวนยางพารา

จึงเริ่มต้นจากการปลูกมะเขือในร่องยางพาราเพื่อส่งขายตลาด แต่การปลูกผักให้สวยงามตามความต้องการของตลาดนั้นจำเป็นต้องใช้สารเคมีในปริมาณมาก เมื่อทำได้ระยะหนึ่งคุณลุงจึงเลิกทำ เพราะสารเคมีที่ใช้นั้นทำลายสุขภาพและทำลายสภาพแวดล้อม คุณลุงจึงคิดที่จะเลี้ยงสัตว์และสัตว์ที่เลือกเลี้ยงก็คือ สุกร หรือ หมู นั่นเอง เพราะคิดว่าถ้าเลี้ยงหมูนอกจากจะขายหมูตัวแล้วยังสามารถนำมูลของมันมาทำเป็นปุ๋ยได้อีกด้วย

เลี้ยงแบบเลี้ยงคอก

เลี้ยงแบบไม่เลี้ยงคอก

คุณลุงเริ่มทำคอกหมูในสวนยางพาราโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีและไม่ได้ใช้งานแล้ว ตรงส่วนนี้จึงไม่มีต้นทุนเกิดขึ้น ในตอนนี้มีหมูทั้งหมด ๑๓ ตัว ชื่อแบบที่ยังเป็นหมูเล็กมาในราคาตัวละ ๑,๓๐๐ บาท (รวมเป็นเงิน ๑๖,๙๐๐ บาท) แบ่งเลี้ยงแบบทั่วไป ๘ ตัว และเลี้ยงแบบหลุม ๕ ตัว ในช่วงที่หมูอายุ ๑ เดือนแรกจะให้อาหารหมูเล็กหรือเบอร์ศูนย์ ตัวหนึ่งจะให้กินทุกมือตามปริมาณที่หมูต้องการจนหมด ๑๕ กิโลกรัม เมื่อหมดแล้วจะเปลี่ยนเป็นอาหารเบอร์หนึ่งให้กินทุกมือในปริมาณที่เหมาะสมจนหมด ๓๐ กิโลกรัม แล้วเปลี่ยนสูตรอาหารเป็นเบอร์สอง สามและสี่ตามลำดับและให้กินในปริมาณ ๖๐, ๙๐ และ ๙๐ กิโลกรัมตามลำดับเช่นกัน จนถึงอาหารสูตรเบอร์ห้า สูตรนี้ให้กินเพียงเพื่อรอเวลาขาย (รวมค่าอาหารทั้งหมดประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท) ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มเลี้ยงจนถึงขึ้นขายได้นั้นจะใช้เวลาประมาณ ๔ เดือน โดยหมูแต่ละตัวจะมีน้ำหนักเฉลี่ยประมาณ ๘๐ กิโลกรัม ในการขายนั้น จะมีพ่อค้ามารับซื้อหมูตัวถึงคอกโดยรับซื้อในราคากิโลกรัมละ ๗๐ บาท ซึ่งเมื่อคิดจะได้กำไรประมาณ ๑๕,๙๐๐ บาท

คอกสุกร

นอกจากจะมีรายได้เพิ่มจากการขายหมูตัวแล้ว ยังสามารถนำมูลหมูมาทำเป็นปุ๋ยใส่ยางพารา เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตได้อีกด้วย เพราะมูลหมูนั้นให้อินทรีย์วัตถุ ธาตุอาหารหลักและธาตุอาหารรองที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืชและยังช่วยให้โครงสร้างของดินที่เสื่อมโทรมกลับมาดีขึ้นอีกด้วย ดินที่ได้รับการใส่ปุ๋ยคอกบ่อยๆ จะเป็นดินที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ดินมีการระบายน้ำได้ดี อากาศถ่ายเทได้สะดวก ช่วยเพิ่มความคงทนให้แก่เม็ดดินเป็นการลดการชะล้างพังทลายของดินและช่วยรักษาน้ำดินไว้ได้อีกด้วย โดยเฉพาะเศษซากมูลจากคอกหมูหลุมที่เป็นปุ๋ยชั้นดีเลยทีเดียว

กองปุ๋ยมูลสุกร

โดยการให้ปุ๋ยมูลหมูกับต้นยางพารานั้น จะใช้วิธีการปล่อยให้ น้ำล้างคอกหมูไหลไปตามร่องตามธรรมชาติ วิธีนี้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ถึงครึ่งหนึ่งจากปกติที่ต้องใส่ปุ๋ย ๒ ครั้งต่อปี เมื่อน้ำไหลไปจนสุดร่องยางพาราแล้ว พื้นที่ซบน้ำด้านล่างจะปลูกต้นปาล์มน้ำมันไว้ ประมาณ ๑ ไร่ ถัดจากต้นปาล์มน้ำมันจะเป็นบ่อน้ำที่มีปลาปล่อยไว้ตามธรรมชาติอีกด้วย

ปลูกปาล์มน้ำมันบริเวณพื้นที่ซบน้ำ

ทั้งนี้คุณลุงยังปลูกพุดและแก่นตะวันอีกด้วย โดยการปลูกพุดนั้น คุณลุงบอกว่าใช้เวลาเพียง ๗ เดือน ต้นพุดก็สามารถให้ผลผลิตได้และมีอายุการให้ผลผลิตถึง ๒๐ ปี เลยทีเดียว ในช่วงแรกที่เริ่มปลูกนั้น ปลูกในร่องยางพาราให้ผลผลิตไม่ค่อยดีเพราะในร่องยางมีร่มเงามากเกินไปจนแสงไม่สามารถส่องทะลุลงมาถึงต้นพุดชอบแสงรำไรแต่แค่นี้ก็ต้องไม่จัดเกินไปและชอบอุณหภูมิที่เหมาะสมแต่ต้องไม่ร้อนจนเกินไป เพราะจะทำให้ต้นพุดอ่อนแอและเป็นโรคได้ง่าย ดังนั้นจึงย้ายออกมาปลูกไว้รอบๆ สวนยางที่อาศัยเพียงร่มเงาบางส่วนเท่านั้น ปรากฏว่าต้นพุดเจริญงอกงามแตกยอดดีและให้ใบที่ใหญ่มาก คุณลุงบอกว่าส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการที่ใส่ปุ๋ยที่ได้จากคอกหมูหลุมด้วย โดยคุณลุงจะใช้วิธีการตักมูลหมูกจากคอกหมูหลุมมากองไว้ในร่องสวนยางและเวลาใช้ค่อยตักใส่ถึงและนำมาโรยรอบๆ ต้นพุด ผลผลิตที่ได้จึงเป็นที่น่าพึงพอใจมาก ตอนนี้มีต้นพุดทั้งหมดประมาณ

๔๐๐ ตัน เก็บผลผลิตขั้นต่ำได้อาติตย์ละ ๓๕ กิโลกรัม ขายกิโลกรัมละ ๖๐ บาท คิดเป็นรายรับต่ออาติตย์ ประมาณ ๒,๑๐๐ บาท ตกเดือนละ ๘,๔๐๐ บาท โดยนำไปขายให้กับคนงานพม่าที่โรงงานในอำเภอใกล้เคียงหรือ บางครั้งเก็บขายให้กับพ่อค้าที่สั่งเป็นออเดอร์เข้ามา

พดู บริเวณรอบๆ สวนยางพารา

ส่วนแค้นตะวันปลูกประมาณ ๑ ไร่ ตรงพื้นที่ท้ายสวนยาง ด้วยแค้นตะวันเป็นพืชที่ปลูกง่าย สามารถปลูกได้เกือบทุกฤดูโดยเฉพาะในฤดูฝน การเก็บเกี่ยวก็ง่ายใช้เวลาปลูกประมาณ ๔ เดือน คุณลุงจึงแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ แปลง (๑ ไร่ เท่ากับ ๔ งาน) เพื่อทำการปลูกถัดกันแปลงละ ๑ เดือน เมื่อปลูกจนรอบ ๔ แปลง ใช้เวลา ๔ เดือน ในแปลงแรกก็สามารถขุดหัวได้พอดี คุณลุงลดต้นทุนการผลิตและรักษาสภาพแวดล้อมด้วยการใช้ปุ๋ยจากมูลสุกรแทนการใส่ปุ๋ยเคมีอีกเช่นเคย ผลผลิตที่ได้ก็ดีมากเป็นที่น่าพึงพอใจเช่นกัน โดยเมื่อถึงระยะเวลาที่สามารถขุดหัวขึ้นมาได้นั้นจะสังเกตที่ดอกจะร่วง ต้นจะเริ่มแห้งเหี่ยวจากยอดประมาณ ๕๐ % ของต้น ก็ให้เริ่มเก็บผลผลิตได้เลย ในการขายนั้นจะมีพ่อค้ามารับซื้อไปส่งต่อที่ตลาดศรีเมืองโดยให้ราคากิโลกรัมละ ๓๐ บาท ซึ่งในแต่ละรอบขุดนั้นจะได้ผลผลิตประมาณ ๑ ตัน ซึ่งจะได้เป็นรายรับต่อเดือนถึง ๓๐,๐๐๐ บาทเลยทีเดียว

แค้นตะวัน บริเวณท้ายสวนยางพารา

โดยประโยชน์จากการเลี้ยงหมูที่ได้นั้นคุณลุงคิดว่ายังไม่เพียงพอต้องสามารถทำอย่างอื่นได้อีก และช่วงเป็นโอกาสที่ดีมากที่ทางกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน เข้ามาส่งเสริมเรื่องการทำก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ คุณลุงจึงคิดที่จะทำโดยใช้มูลสุกร ทางกรมฯ จึงให้อุปกรณ์และคู่มือการทำมาให้ศึกษาและทดลองทำ คุณลุงลองผิดลองถูกตามคำแนะนำจนสำเร็จ โดยบ่อแรกนั้นต้องตั้งมูลหมูมาใส่ หลุมผลิตก๊าซอยู่ตลอดไม่ปล่อยให้ก๊าซที่สะสมไว้หมดและคุณลุงจึงทำการต่อท่อจากบ่อเพื่อนำก๊าซที่ผลิตได้นั้นไปใช้ในการหุงต้มในครัวเรือน และคุณลุงยังคิดที่จะขยายบ่อให้ใหญ่ยิ่งขึ้น ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นดำเนินการ คุณลุงบอกว่า จะก่ออิฐและฉาบบ่อและทำหลังคาคลุมพลาสติกทั้งหลังเพื่อกักเก็บแก๊สไว้ เพราะก๊าซที่ได้นี้ทำให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อย่างมาก

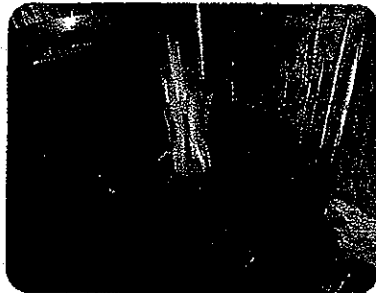
หลุมหมักก๊าซ

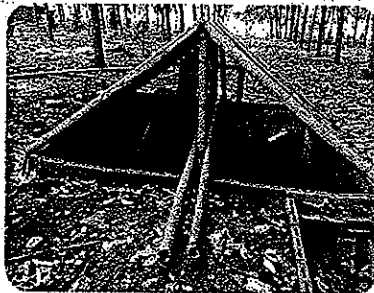
ทอก๊าซ

วางลวดก๊าซ

ก๊าซใช้ในครัวเรือน

หลุมหมักก๊าซที่กำลังดำเนินการสร้างใหม่

จากเรื่องราวทั้งหมดของคุณลุงแทน ทำให้เห็นว่าการใช้มูลสัตว์มาเป็นปุ๋ยสามารถลดต้นทุนการผลิตของยางพาราได้จริงและยังเป็นผลพลอยได้ไปถึงกิจกรรมเพิ่มรายได้อื่นๆ นอกจากยางพาราเพียงอย่างเดียว เรื่องของคุณลุงอาจไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่แต่อย่างใด แต่เหตุผลที่ยกเรื่องนี้มาเผยแพร่เพราะอาจทำให้คนที่กำลังประสบปัญหาหาราคายางพาราตกต่ำได้กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ แบบคุณลุง เพราะต่อให้ราคายางพาราจะตกต่ำเพียงใดก็ยังมีกิจกรรมอื่นๆ เป็นภูมิคุ้มกันสร้างรายได้ให้กับเราอีกทางหนึ่งและนอกจากสร้างรายได้เพิ่มแล้วยังเป็นการลดรายจ่าย รักษาสุขภาพแวดล้อมและรักษาสุขภาพของตัวเองอีกด้วย สุดท้ายนี้คุณลุงจึงขอฝากคติการทำงานของตัวเอง คือ “ยิ่งป็นนัดเดียว ต้องได้มากกว่าหนึ่งตัว” ให้กับเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ เกษตรกรชาวสวนยางพาราอีกด้วย